

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תשצג

ערב שבת קודש

חג הסוכות

י"ד בתשרי ה'תש"ע

יוצא לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

טובלים פרוסת המוציא בדבש, אבל על השולחן
שמים גם מלח⁹⁸.

מנהג ישראל לאכול היום "קרעפכין" (כיסני-בצק
ממולאים בבשר)⁹⁹.

בארץ-ישראל מעבירים היום את הסדרה (פרשת
השבוע - 'ברכה'), שנים מקרא ואחד תרגום, כולל
ההפטרה.

בארץ-ישראל נכנסים לסוכה לפנות ערב (ואוכלים
או שותים דבר-מה) כדי 'להיפרד' ממנה, אבל אין
אומרים "יהי רצון"⁶⁰.

הדלקת הנרות: ברכת 'להדליק נר של שבת ושל
יום-טוב' ו'שהחיינו'.

במנחה של הושענא-רבא אומרים בפעם
האחרונה 'לדוד ה' אורי'.

98 נסמן בלוח ר"ה ועי"כ.

99 נזכר בחגרת הרבי בספר-המנהגים ס"ע 58 (וכיוון שאינו
מנהג חב"ד, אף שנהגין בו גם אצלנו, לא נזכר בספר-המנהגים
במקומו, משא"כ בעי"כ שזכר במאמר אדמוה"ז כמובא שם
- יש לו גם עניין חב"די עצמאי).

הרבי לא היה זורק את ה'הושענות' החבוטות על
ארון-הקודש; לעיתים הניחן על כסאו, לעתים השאירן
על הקרקע ולעיתים הכניסן לסידורו ולקחן עימו⁹⁵.

אחר-כך מוציאים ספר תורה, וקוראים לארבעה
עולים. למנהג אה"ק: לכולם "וביום השביעי". לשיטה
השנייה: כהן "וביום החמישי", לוי "וביום השישי",
ישראל "וביום השביעי", רביעי "וביום השביעי".

קרבן היום במוסף - "ביום השביעי".

בספר-המנהגים (משיחות תש"ח) איתא: "אין
מנהגנו לאחל איש לחברו בהושענא-רבא "גמר
חתימה טבא", "פתקא טבא" וכיוצא בזה" (אולי

- כדי שלא לשנות מהנהגת שאר ימי חול-המועד).
אבל בשנים האחרונות הזכיר זאת הרבי ואף אמר זאת
כאילו פעמים רבות בהתוועדויות יום זה⁹⁶, ולכן גם
אנ"ש אומרים זאת.

אמנהג ישראל לערוך היום 'סעודת-יום-טוב'⁹⁷ לפני
חצות היום - אם כי מדינא מותר עד 'מנחה קטנה'.

95 'אוצר' עמ' שמ.

96 'התוועדויות' תשמ"ו ח"א עמ' 309, 'התוועדויות' תנש"א
ח"א עמ' 163 (המקור האחרון - כאיחול).
97 ערוך-השולחן תרס"ד סי"ג (ויש לברר מנהגנו בזה).

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעיהו ע"ה דייטש

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ד בתשרי ה'תש"ע – כ"א בתשרי ה'תש"ע

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ד בתשרי	הלכות מעשר פרק יג-יד. הלכות מעשר שני ונטע רבעי.. בפרקים אלו. פרק א.	הלי שבת פרק כז	מ"ע קכז. כח. מל"ת קנב.
ש"ק	ט"ו בתשרי	פרק ב-ד.	פרק כח.	מל"ת קנ. קנא.
א'	ט"ז בתשרי	פרק ה-ז.	פרק כט.	מל"ת קמא. קמב. קמג.
ב'	י"ז בתשרי	פרק ח-י.	פרק ל.	מ"ע קיט.
ג'	י"ח בתשרי	פרק יא. הלכות בכורים.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	הלי עירובין.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קלא. קכה.
ד'	י"ט בתשרי	פרק ג-ה.	פרק ב.	מל"ת קמט [קפאח: קמת]. מ"ע קלב.
ה'	כ' בתשרי	פרק ו-ח.	פרק ג.	מ"ע קלג. קמג. קמד.
ו'	כ"א בתשרי	פרק ט-יא.	פרק ד.	מ"ע פ. פא.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחר**	זמן ציצית ותפילין	זריחה החמה	סוף זמן ק"ש	צות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
ו', י"ד בתשרי	4:36	5:23	6:40	9:31	12:30	1:00	6:24.2	6.49
ש"ק, ט"ו בתשרי	3:37	4:24	5:40	8:31	11:29	11:59	5:23.0	5.47
א', ט"ז בתשרי	3:37	4:25	5:41	8:31	11:29	11:59	5:21.7	5.46
ב', י"ז בתשרי	3:38	4:25	5:42	8:31	11:29	11:59	5:20.4	5.45
ג', י"ח בתשרי	3:39	4:26	5:42	8:31	11:29	11:59	5:19.2	5.44
ד', י"ט בתשרי	3:40	4:27	5:43	8:31	11:28	11:58	5:17.9	5.42
ה', כ' בתשרי	3:40	4:27	5:44	8:32	11:28	11:58	6:16.7	5.41
ו', כ"א בתשרי	3:41	4:28	5:45	8:32	11:28	11:58	5:15.4	5.40

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדח"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטיו" (לשון אדח"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים	תל-אביב	חיפה	באר-שבע
חג-הסוכות	4:47	5:02	5:59	5:05
שמיני-עצרת	4:38	4:53	5:50	5:52

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט

מזל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il אינטרנט: chabad@chabad.org.il דואר אלקטרוני: ISSN 0793-7474

רבה⁸².

בסוף הלילה היה כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע הולך לטבול במקווה, וגם חסידים נהגו כך⁸³.

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע היה מכין (קושר) את ההושענות עבור כל בני הבית [מכנינים גם עבור נשים וקטנים⁸⁴. לקטנים שבעריסה - יש נוהגין גם לחבוט עבורם].

קושרים אותן על-ידי עלים של לולב⁸⁵.

גם מי שהיה ער כל הלילה ולא ישן חצי שעה - מברך בבוקר את כל ברכות השחר. מי שבוודאי ישן שיעור זה, רחץ פניו ולבש בגדיו (ונעל נעלי-עור) - מברך כל ברכות השחר מצות הלילה ואילך⁸⁶, חוץ מ'הנותן לשכוי' למי שלא שמע קול תרנגול, שחייב להמתין לעלות השחר ועדיף לצאת לצרכיו תחילה, אבל גם אם לא יצא יברך 'אשר יצר'.

שחרית:

כ"ק אדמו"ר מהורש"ב היה מחליף את ההדסים והערכות בומשך חול-המועד סוכות, וכיוון כך, שלנטילת לולב בהושענא-רבה יהיו הערכות וההדסים חדשים⁸⁷, אבל אין זו הוראה לרבים. בהושענא-רבה אין לובשים 'קיטל', ובתפילה עצמה (וכן בהוצאת ספר-תורה וכו') אין מוסיפים על נוסח תפילת חול-המועד⁸⁸.

(82) 'התוועדות' תשמ"ג ח"א עמ' 247. תשמ"ו ח"א עמ' 408, תשמ"ח ח"א ס"ע 291, ועוד

(83) 'אוצר' עמ' שלג, אדמו"ר מהורש"ב - משיחות תש"ח הני"ל. ושמ, שהטבילה שייכת להור"ר (אולי - ע"ד ליל שבועות. וראה גם 'אוצר' ניסן-סיון ריש עמ' רטו בקשר לליל שש"פ) ולא לתפילת שחרית.

(84) שם עמ' שלד.ו.

(85) שם עמ' שלד.

(86) ראה פרטי החיוב בקצוה"ש ה, בדה"ש טו. באג"ק כרך חי, עמ' רעח איתא שיעקר הזמן משנתחייב בהן, ואחר-כך הוא רק תשלומין. וכל-שכן לעניין ברכות התורה, עיי"ש. לעניין הנהוג בכלל וגם ע"י הרבי שלא להפסיק מהלימוד אף לאחר שעלה השחר בוודאות, דלא כאמור בלוח כולל-חב"ד, ראה בלוח חג השבועות. שם נתבאר וצוינו כ"כ פרטים בעניין ברכות השחר למי שניער בלילה בכלל.

(87) סה"ש תש"ד עמ' 14.

(88) 'אוצר' ס"ע שלו.

לפני הלל מסירים את שתי הכריכות שעל הלולב עצמו, ונשארות רק שלוש הכריכות המאגדות את הלולב, ההדסים והערכות ביחד⁸⁹, כי בהושענא רבה צריך להרבות בכיסוכו עלי הלולב ובשמחה⁹⁰.

הושענות:

מוציאים את כל ספרי-התורה שבהיכל⁹¹, ועומדים עמם ליד הבימה. אומרים את ז' ההושענות (ולאחר גמר כל הקפה אומרים בקול את הפסוקים שלאחר כל הושענא, פסוקים המיוחדים להושענא-רבה) ומקיפים את הבימה שבע פעמים, בארבעת המינים⁹² בלבד⁹³. גם היום מתחילים להקיף את הבימה בכל פעם באות ס' או ע'⁹². לאחר-מכן, אומרים "אני והו... כהושעת... אני והו הושיעה נא" (בהשמטת הקטע האחרון, שייאמר בסוף ההושענות דהיום). ומתחילים "תתננו לשם..." עד סיום פיוטי ההושענות⁹⁴.

[כמדומה שנוהגים לומר כל 'כותרת' שביין הפיוטים, בקול, הש"ץ ואח"כ הקהל]. יש לפסק כך: "ואוצרך - הטוב לנו - תפתח"⁹³. "קול מבשר..." - אומר הש"ץ ג' פעמים, ואחר-כך הקהל ג' פעמים.

בסיומם, מכניסים את ספרי-התורה להיכל, מניחים את ארבעת-המינים מהיד, ואומרים 'קדיש תקבל'. לאחר מכן, לוקחים חמישה בדי ערבה וחובטים בקרקע חמש פעמים [הרבי היה מפריד את הערכות זו מזו קודם החבטה, וחובט קלות. הרבי עמד בהלל ובחביטת ההושענות על הרצפה ממש], מניחים את ה'הושענא' הצידה, ואחר-כך אומרים את ה"יהי רצון"⁹⁴.

גם נשים וקטנים נוהגים בחביטת הערבה.

(89) לקוטי-שיחות ח"ד עמ' 1368.

(90) הגהת הרבי ללוח כולל-חב"ד, 'אוצר' עמ' שלח.

(91) ללא ה'הושענות' - שער הכולל פמ"ח ס"ט, ממשמעות האמור בסידור רבינו שלוקחים את הערכות רק לאחר סיום אמירת ה'הושענות'.

(92) 'אוצר' עמ' שלט.

(93) סה"מ תרפ"ז ס"ע כא, לקוטי דיבורים ח"א דף נט,א.

(94) ע"פ סידור אדמו"ר 'ואוצר' עמ' שלט-שמ (ולא כמש"כ שהרבי עמד על הבימה).

הסוכה המאחדת

הוראה נפלאה מפסק ההלכה בשאלת בני חצר ששכחו לערב בשבת סוכות • בגלל שנאת חנם קבע לו רשות לעצמו ואינו יכול להתאחד עם שאר בני-ישראל • העצה היא המשכת המקיף של סוכה, הכולל את כל ישראל בשווה • לכל החסידים והמקושרים יש מקיף אחד - זהו המקיף של הרבי המאיר על כולם • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

שהיה פוסק שאלות, והיה מתבקש - על ידי ר' חיים בריסקער - לחוות דעתו איך צריך לפסוק בעניין זה.

בין השאלות שהופנו אליו היתה גם שאלה שהגיעה לר' חיים בריסקער בעיצומו של חג הסוכות - ביום טוב שחל בשבת או בשבת חול המועד, ובכל אופן, לאחר כניסת השבת - על דבר אנשי החצר שמשמשים בסוכה אחת ושכחו לעשות "עירוב-חצירות". כשר' חיים בריסקער הפנה את השאלה לאדמו"ר, נענה אדמו"ר והשיב מיד - שהסוכה עצמה מערבת. ר' חיים בריסקער נהנה מה"המצאה", ואישר שהפסק הוא כדברי אדמו"ר.

ב. ויש לבאר הלימוד וההוראה מעניין זה בעבודת האדם:

תוכנו של עירוב - שכל בני החצר שגובין מהם דבר-מאכל, כגורגרת פת לכל אחד, משתתפים יחדיו בסעודה, ובאופן "שלא יקפיד שום אחד מהם על עירובו אם יאכלנו חבירו, ואם מקפיד אינו עירוב, כי מה שמו עירוב שמו, שיהיו כולם מעורבים ומרוצים בו, שלא ימחה אחד בחבירו,

א. כאשר אדמו"ר ז"ל . . . למד לקבל "סמיכה" לרבנות, החליט - מאיזה טעם שהוא - לנסוע להבחן ולקבל סמיכה אצל כמה וכמה גדולי-ישראל שלא היו מחוגי החסידים ("עולם-שע גדולים"), כמו הגאון רבי חיים מברסק, והגאון רבי אליהו חיים מייזל מלודז', ועוד הרבה מה"עולם-שע גדולים" בזמן ההוא.

כיוון שעל-פי לבושו היה ניכר על אדמו"ר עוברת היותו חסיד, ומה גם שנודע שהוא ממשפחת בית הרב - הרבה ר' חיים בריסקער לייגעו בבחינה ("ער האָט אים גוט געמאַטערט"), שמא יצליח להשתמט ("זיך אויסדרייען") מלתת לו סמיכת חכמים. וכשנוכח לדעת, בסופו של דבר, שלא יעלה בידו להשתמט מנתינת הסמיכה, הפטיר ואמר: "געוואָלד ר' לויק! אַזאַ גוטע קאַפּ, אין וואָס האָט איר עס אַריינגעלייגט!...!" [=חבל נורא ר' לויק! ראש טוב כל-כך, וכמה השקעת אותו...!]. כוונתו היתה לכך שאדמו"ר ז"ל השקיע את ראשו בלימוד חסידות וקבלה! ("כ"ק אדמו"ר חיך, וחזר עוד הפעם): "אַזאַ גוטע קאַפּ, אין וואָס האָט איר עס אַריינגעלייגט!...!"

כדי לקבל סמיכה הוצרך המועמד לקבלת הסמיכה לשהות במחיצתו של ר' חיים בריסקער - בחדר הבית-דין ("בית-דין שטיבל") - בשעה

באמירת קדיש נוהגים כמו בשבת מברכים⁷⁸. לאחר כל ספר מהתהילים אומרים את ה"יהי רצון" של הושענא-רכה ואת ה"יהי רצון" שלאחר צאת הלבנה, בנוסף ל"יהי רצון" של יום-טוב⁷⁹. מנהג ישן, שהגבאים מחלקים מקופת הציבור תפוח מתוק לכל אלה שאמרו תהילים בליל הושענא-רכה, בין ספר לספר וכיוצא בזה. אכילתו היתה מיד בסוכה, כשאמרו תהילים בסוכה. כיום, כשאין אומרים את התהילים בסוכה והכול מהדרים שלא לאכול מאומה מחוץ לסוכה, אוכלים את התפוח בסוכת בית-הכנסת או אחר-כך בסוכה הפרטית, לאחר שמטבילים אותו בדבש, על דרך המנהג בראש-השנה⁸⁰. אחרי גמר אמירת התהילים, נייערים כל הלילה (עלות השחר בתל-אביב: 3:41) ועוסקים בלימוד התורה, איש איש כמה שבחור⁸¹.

חשוב לדעת, שבכמה מקומות בשיחותיו מיום זה, נוקט הרבי בפשטות שנוהגים גם אצלנו לומר גם את פרקי הוזהר המובאים בספר 'תיקון ליל הושענא'

78 לדברי הר"ח ר"ל של' גורני (הערות ובאורים - אהלי תורה: גיליון תתמה ס"ע 76), הרבי אמר קדיש אחרי כל ספר וספר בליל הו"ר, הן בשנת תש"כ והן בשנת תשמ"ט (ולא כסברת ה'אוצר' עמ' שלב). רק בשנת תשי"א לא אמר כלל (ימי בראשית עמ' 269).

79 בספר-המנהגים, מסה"ש תש"ח עמ' 171, ההוראה היא לומר אחר כל ספר את היהירצון של הו"ר והיהירצון שלאחר צאת הלבנה, אבל לא את היהירצון של יו"ט. אבל בהתועדות ליל הו"ר תש"נ (התועדות ח"א עמ' 193 הערה 33, מהקלטה) מדובר על היהירצון שלאחר אמירת תהילים, שבו אומרים "כאילו אמרם דוד מלך ישראל בעצמו" - "כולל גם (ואדרבה - במיוחד) בהושענא רבה".

העירונו, שביהי רצון לליל הושענא רבה, אחר ספר רביעי, נדפס: "תחתמנו בספר ישירים ותמימים", ואחר ספר תמישי "בספר צדיקים". ואחר ספר שלישי "בספר מזונות ופרנסה טובה". אבל באגרות קודש (חלק ב עמוד קעז. אגרת רנד), הובא בהוספת ללקוטי שיחות (חלק כט ע' 408), איתא שצריך לומר במקום זה "בספר זכויות", "בספר סליחה ומחילה", "בספר פרנסה וכלכלה". ולפלא שעד עתה לא נתעוררו בזה.

80 "שערי הלכה ומנהג" או"ח ח"ב סי' רעו, מהתועדות תשמ"ה ח"א עמ' 346. וראה 'אוצר' עמ' שלג. כמובן, כשאוכלים זאת שלא בתוך הסעודה יש ליטול ידים תחילה ללא ברכה (ולא מהני אחיזה במזלג וכד' כיוון שאין דרכו בכך), כמבואר בשו"ע אדה"ז סי' קנח ס"ג, ובסידורו סוף סדר נטי' לסעודה.

81 'תקנות' כ"ק אדמו"ר מהר"י"צ לתלמידי ישיבות תומכי תמימים, 'אוצר' עמ' שלד.

קריאת התורה: קוראים לארבעה עולים. למנהג אה"ק: לכולם "וביום השישי". לשיטה השנייה: כהן "וביום החמישי", לוי "וביום השישי", ישראל "וביום השביעי", רביעי "וביום השישי". במוסף - "וביום השישי".

יום שישי

כ"א בתשרי, הושענא-רכה

יש להתוועד גם בלילה זה⁷². מלבד זאת, יש להוסיף ביותר בשמחת בית השואבה, בריקוד ובכלי-זמר, יותר מבכל לילי החג. ואף שהזמן מועט בכמות, יש לנצל לשם כך כל רגע פנוי, ואף להשלים בו את כל מה שהחסירו בזה במשך החג, באופן ש"מועט מחזיק את המרובה"⁷³. פעם אחת⁷⁴ הורה בנוגע לפועל, לצרף גם משבעים אומות הנמצאים, בהשגחה פרטית, בקירבת מקום, שגם הם יראו (וישתתפו) בשמחה זו, באופן ד"אתה על במותימו תדרוך", עיי"ש.

נשארים ערים כל הלילה. כל אחד קורא לעצמו (ולא בציבור) את כל חומש 'דברים' לפני חצות. גם את פרשת 'ברכה' אומרים הלילה רק פעם אחת⁷⁵. מה טוב ומה נעים, שביום זה, שעניינו מיתוק הגבורות, יוסיף כל אחד ואחד בנתינת הצדקה יותר מהשיעור הרגיל⁷⁶.

זמן חצות הלילה בתל-אביב: 11:28.

אחר חצות אומרים (בציבור) בחגירת אבנט את כל התהילים, ואין מאריכים באמירתו⁷⁷.

72 ראה גם שיחת שמחת בית-השואבה תשי"ח, תורת-מנחם חכ"א עמ' 83.

73 'התועדות' תשמ"ג ח"א עמ' 247. תשמ"ח ח"א עמ' 285 ועוד.

74 'התועדות' תשמ"ז ח"א עמ' 325.

75 מלשון ספר-המנהגים עמ' 20 משמע, שבלי ללושענא-רכה אין ההגבלה דלימוד מקרא בלילה, וכמו בעש"ת. והאמור שם 'והו"ר - גופא - לאחרי חצות' כוונתו שאמירת תהילים של יום זה (שהיא הנושא הנדון בקטע זה) מתחילה רק לאחר חצות. ועצ"ע.

76 התועדות תשמ"מ ח"א עמ' 294.

77 ראה התועדות תשמ"ג ח"א עמ' 418. [לאידך, י"א שפעם אירע שמהיר מאוד, ואז הרבי המשיך בקצב שלו, וסיים בחדר].

(1) ראה גם לקו"ש ח"ט ע' 91 ואילך.

אלא שותפות נוחה ועריכה² - שבזה מודגש עניין האהבת-ישראל ואחדות-ישראל.

וכאשר שוכחים לעשות עירוב - הרי זה מורה שנמצאים במעמד ומצב של חסרון בעניין האהבת-ישראל ואחדות-ישראל, וזוהי הסיבה לשכחה על דבר עשיית עירוב, שענינו אחדות-ישראל.

ג. ובהקדמה - שבנוגע לעניין השכחה נתגלה בימינו בחכמת הרפואה, שטבע האדם לרדות מכוח זכרונו דבר שאינו לפי רוחו, עד ששוכח ממנו.

ובאמת אין זה חידוש, אלא סברא ישנה ("אין אלתע סברא") שהובאה כבר בחסידות (וגם בספרים שלפני זה)³ - כמבואר באגרת הקודש⁴ "השגגות הן מהתגברות נפש הבהמית", כלומר, האפשרות לעבור עבירה בשוגג, ששוכח שזהו דבר האסור, היא, בגלל התגברות נפשו הבהמית [כמבואר במקום אחר בתניא⁵ ש"מהותו ועצמותו של הרע הוא בתקפו ובגבורתו... כתולדתו... ואדרבה נתחזק יותר בהמשך הזמן שנשתמש בו הרבה באכילה ושתייה ושאר ענייני עולם הזה", "משכיחה" ממנו עניינים אלה שלא כראי לה (לנפש הבהמית) שיוכור אודותם.

ובנודון דידן - השכחה (שמצד התגברות נפש הבהמית) היא בנוגע לעניין האהבת-ישראל, כדברי הגמרא⁶ ("ראשוני שנתגלה עונם נתגלה קיצם) אחרונים (ש)לא נתגלה עונם (לא נתגלה קיצם)", "רשעים היו בסתר"⁷, "שהיה להם שנאת חנם בלב, ולפנים כאילו אוהבים כו"⁸,

- ויש לומר הביאור בזה: סיבת הרשעות "בסתר", היא, להיותה "שנאת חנם", כלומר, כיוון שאין לו טעם והסברה על כך ששונא את חברו, כי אם רשעות גרידא ("גלאט שלעכטס'קייט"), הרי הוא מתבייש להודות בכך, ולכן מסתיר את שנאתו ומעמיד פנים כאילו אוהבו כו' -

(2) שו"ע אדה"ז או"ח סס"ו ס"ח.

(3) ראה גם הל' ת"ת לאדה"ז פ"ב סה"י. וש"נ.

(4) סו"ס כח (מלקו"ת להאריז"ל פ' ויקרא).

(5) פרק יג (יח, רע"ב).

(6) יומא ט, ב.

(7) פרש"י שם.

(8) חדא"ג מהרש"א שם.

אבל, כיוון שהשנאה קיימת (עם היותה כסתר), נעשה כל אחד מהם מציאות בפני עצמו, בעל הבית לעצמו, ואינו רוצה להיות ב"עירוב" ואחדות עם חברו, וכתוצאה מזה שוכח לעשות עירוב.

ד. והנה, כל זה הוא בימות החול, בהיותו במצב של חולין, שאז אין רצונו ב"עירוב" ואחדות עם חברו, ובמילא, שוכח לעשות עירוב; אבל לאחר זה, בבוא יום השבת, מצב של קדושה - כבר רוצה להיות בעירוב ואחדות עם בני-ישראל בענייני קדושה, תורה ומצוות, אלא שנזכר מדי מאוחר - לא רק בין השמשות, שאז מותר עדיין לעשות עירוב (כיוון ש"לדבר מצוה מותר לעשות בה (בין השמשות) כל דבר שהאסור בשבת עצמה הוא מדברי-סופרים"⁹), אלא לאחר שכבר קידש היום, שאז אסור לעשות עירוב.

ואז תופס את עצמו ("כאפט ער זיך") וצועק "געוואלד געוויי געשריען" ... [=נורא, כאב מר...] עכשיו כבר רוצה הוא להיות באחדות עם שכניו, אלא, כיוון שבימות החול, בהיותו במצב של חולין ("וואכעדיק"), לא רצה להיות ב"עירוב" ואחדות עם שכניו, ובמילא שוכח לעשות עירוב, לכן, נשאר כל אחד ברשות בפני עצמו, ובמילא, בחג הסוכות, אינם יכולים - לא רק השכנים, אלא גם הוא בעצמו - לטלטל הכלים והמאכלים מהבית אל החצר לתוך הסוכה, כך, שבחג הסוכות נשאר גם הוא רעב!... - לא רק "רעב" ברוחניות, בנוגע לנשמה בלבד, אלא גם בנוגע לנפש הבהמית והגוף, רעב כפשוטו!

וועל דרך המבואר בקונטרס ומעין¹⁰ בפירוש הכתוב¹¹ "והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך למען ספות הרוה את הצמאה לא יאבה ה' סלוח לו וגו'", שיש מי שמדמה לעצמו שכאשר ילך בשרירות לבו (במקום לילך בדרך התורה ומצות) אזי יוכל להמשיך ולמלא תאוותיו בטוב גשמי, אבל, טעות היא בידו, כי, אצל בני-ישראל נמשכת גם ההשפעה הגשמית מצד הקדושה

(9) שו"ע אדה"ז או"ח סס"א ס"א.

(10) מאמר ו' פרק ג' ואילך.

(11) נצבים כט, יח"ט.

כדבר ביקור בקברי צדיקים בחול-המועד - ניתן להתפלל שם על הצריכים לישועה, אף ש"הנפשות עולות למעלה ואינן מושגות"⁶⁸.

מבצע לולב:

הרבי הנהיג, אשר בימי חג הסוכות יוצאים עם הד' מינים לרחוב וכיוצא בזה, מקומות שם נמצאים בני ובנות ישראל לזכותם במצווה זו⁶⁹. גם במבצע לולב משתדלים שיטלוהו בסוכה. וכן לכבדם במיני-מזונות, ולברך עמהם "לישב בסוכה"⁶⁹. ידועה הנהגת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, אשר הד' מינים שהוא מברך עליהם הוא מוסרם כדי שהקהל יוכל לברך עליהם. "מסופר על אחד הרה"צ (כמדומה מפולין) שהתנהג כן בקביעות, וכששאלוהו והרי על-ידי המשמוש נוגעים בהעניין הדר, ענה, שאין לך הדר מזה שכמה וכמה מבני-ישראל יקיימו בו מצווה נעלית זו"⁷⁰.

במשך ימי חול-המועד, יש לנסוע מחוץ לעיר לעורר יהודים בענייני תורה ומצוות, כולל הפצת המעיינות, ולדאוג לכך שיהיו גם שם ארבע מינים כשרים, כולל הוספה במניין ההדסים, לפחות עוד ג' הדסים; ומה טוב - לצרף לנטיעה גם את האשת חבר, וכמו כן את הילדים, לחנכם גם בענייני הפצת המעיינות⁷¹.

(68) ראה בס' חוה"מ כחלכתו, בסוף ההוספות, להיות. וכ"כ בדרכי חיים ושלום' אות תשפ"ג. אף שבזהר ח"ב קמב, א ובשער רוח"ק הקדמה לח ד, מב, א איתא שאז נפשותיהם עולות למעלה ואינן מושגות (וזה נזכר בהוראת הרבי שבס' 'ימי בראשית' עמ' 131, ובס' 'ימי מלך' ח"ג עמ' 1130). ובס' 'אבן השוהם', שו"ע מכתבי האריז"ל, חלק קברי צדיקים פ"א, 'פיתוחי חותם' אות לו, ביאר שאעפ"כ יש מעלה בתפילה מפני קדושת המקום, שלכן כ' בשער הלגולים' דף מט, א שהאריז"ל הלך בחוה"מ פ' למערת רבי ינאי. וראה נטעיגריאל ה"ל אבילות ח"ב פרק פג הערות ג,ה.

(69) ממכתב המזכירות. אף שגם בלא אכילה אין חשש בברכת לישב בסוכה; מפני עצם הביקור בסוכת חברו (כנסמן לעיל הערה 23) ובפרט שנטילת הלולב כשלעצמה עושה קביעות (כנ"ל בלקוטי-שיחות שבהערה 46) - אולי הכוונה בזה, להרגילם שמברכים זאת כשאוכלים מזונות או פת, כי למעשה קשה לדאוג שיאכלו שם "כביצה ועוד".

(70) אג"ק חט"ז עמ' לח. וראה 'אוצר' עמ' רצו ואילך.

(71) 'התוועדות' תשנ"ב ח"א עמ' 76, שיחות קודש תשנ"ב

יום שני

"ז' בתשרי, ב' דחול-המועד

היום, וכן בימים הבאים, אין מברכים עוד 'שהחיינו' על הלולב (אלא מי שלא בירך עדיין על הלולב בשנה זו).

הושענות: "אום אני חומה".

קריאת התורה: קוראים לארבעה עולים. למנהג אה"ק: לכולם "וביום השלישי". לשיטה השנייה: כהן "וביום השלישי", לוי "וביום הרביעי", ישראל "וביום חמישי", רביעי "וביום השלישי".

במוסף - "וביום השלישי".

במשך ימי חול-המועד מחליפים ההדסים והערבות, כולם או חלק מהם, אבל אין לוקחים בכל יום ערבה חדשה וכו'.

יום שלישי

ח"י בתשרי, ג' דחול-המועד

הושענות: "אדון המושיע".

קריאת התורה: קוראים לארבעה עולים. למנהג אה"ק: לכולם "וביום הרביעי". לשיטה השנייה: כהן "וביום הרביעי", לוי "וביום החמישי", ישראל "וביום השישי", רביעי "וביום הרביעי".

מוסף - "וביום הרביעי".

יום רביעי

"ט' בתשרי, ד' דחול-המועד

הושענות: "אדם ובהמה".

קריאת התורה: קוראים לארבעה עולים. למנהג אה"ק: לכולם "וביום החמישי". לשיטה השנייה: כהן "וביום החמישי", לוי "וביום השישי", ישראל "וביום השביעי", רביעי "וביום החמישי".

במוסף - "וביום החמישי".

יום חמישי

כ' בתשרי, ה' דחול-המועד

הושענות: "אדמה מארר".

ח"א עמ' 97.

מנענע (אבל מצרף אמירתו לאמירת מילת "הודו"),
"כי" - לצפון, "טוב" - למזרח, "כי" - למעלה,
"לעולם" - למטה, "חסדו" - למערב. "אנא"
- לדרום ולצפון, "ה" - אינו מנענע, "הושיעה"
- למזרח ולמעלה, "נא" - למטה ולמערב.⁵⁹

הושענות:

מוציאים ספר-תורה אחד, ועומד איתו ליד
הבימה ומחזיקו.⁶⁰ בעת אמירת הושענות נשאר
ארון-הקודש פתוח.⁶¹
[כמדומה שנהוג להקיף בבית-הכנסת גם
כשמתפללים ביחיד].

באמירת הושענות היה הרבי מחזיק את ארבעת
המינים בשתי ידיו, ומצמידם לחזהו.⁶² לפני אמירת
ה'הושענא' של היום אומרים הושענא דיום השבת
- 'למען אמיתך', אבל אין מקיפים אלא באמירת
הושענא דיום זה ('אבן שתייה').⁶³

אומרים תיבת "הושענא" בראש כל ארבעת
ה'אותיות' המקדימות (הושענא למענך אלוקינו,
הושענא למענך בוראנו...), וכן קודם כל 'אות'
שבסדר אותו היום (הושענא למען אמיתך, הושענא
למען בריתך... - כך נהג הרבי).⁶⁴ באותיות שאומרן
החזן בקול רם - שאז מקיפין בהן - אומרים זאת
לפניהן ולאחריהן.⁶⁵

מנהגו שהשי"ן מתחיל לומר בקול רם מאות
ס' או ע'. מדייקים לעשות את זה שלם סביב
הבימה, ומסיימים אותו באמירת אות ת'⁶⁶.

העקרונות הן (נגד כיוון השעון) מזרח - צפון
- מערב - דרום⁶⁷ (מי שהתחיל ממקומו - ישלים
סביבו).

מי שאין לו ד' מינים - ייקח מאחר שסיים, ויקיף
גם הוא. מי שאירע לו אָבֶל (רח"ל) בהג, אינו מקיף,

וכן אבל על אביו ואמו במשך כל י"ב חודש אינו
מקיף. ויש לו לכבד בארבעת-המינים שלו אדם אחר
שאינו לו ד' מינים - שיקיף הוא.⁶⁸

את הפסוקים "כי אמרת..." (ודומיו, שבסוף כל
הושענא) אומרים רק בהושענא-רבה.⁶⁹

בשנים האחרונות הורה הרבי לנגן "הושיעה את
עמך..." בניגון הידוע.⁷⁰
את הפסוק "למען דעת..." שבסוף הושענות,
אומרים בקול רם כשמכניסים את ספר-התורה
להיכל.⁷¹

קדיש תתקבל. שיר-שלי-יום, לדוד ה' אורי,
קדיש יתום.

קריאת התורה: מוציאים ספר-תורה וקוראים
בפרשת פינחס לארבעה עולים. על-פי הוראת
הרבי - נראה שיש לנהוג כמנהג הרווח באה"ק
לקרוא לכל עולה את פרשת היום (היום) - "ביום
השני" ארבע פעמים, וכן הלאה, ולא כפי שהונהג
על-פי ההקלטה משיחת י"ז תשרי תשמ"ט ששלוש
העליות הראשונות הן כמו בחו"ל: כוהן - "וביום
השני", לוי - "וביום השלישי", ישראל - "וביום
הרביעי", ורק הרביעי קורא את קרבן היום בלבד
"וביום השני" (משא"כ בחו"ל מוסיפים לקרוא
ל'רביעי' גם את 'ביום השלישי', משום ספיקו של
יום). וכיוצא-בזה בכל ימי חול-המועד.⁷² אולם יש
רבנים המחזיקים בהנהגה החדשה מתשמ"ט דווקא.⁷³

על המרא-דאתרא בכל קהילה להודיע לכל הציבור
שלו את הכרעתו עבורם בזה.

חצי קדיש. הגבהה וגלילה. אשרי, ובא לציון,
יהללו, חצי קדיש, מוסף.

בקרבות בתפילת מוסף אומרים בארץ-הקודש
"וביום השני" (בלבד), "ומנחתם" (כיוון שאין כאן
'ספיקא דיומא').

בכל ימי חול-המועד (כמו ביום-טוב), חייבים
הגברים לשתות בכל יום רביעית יין, לקיים מצות
שמחת-יום-טוב.⁷⁴

64 רמ"א שם ס"ב, א"ר שם. ספר-המנהגים.

65 'אוצר' עמ' שיו.

66 ההתכתבות בין הגר"ב נאה ז"ל לבין הרבי בנדון נדפסה
לאשונה במלואה ב'פרדס חב"ד' גיליון 16.

67 דיון בנושא התקיים בה'תקשרות' גיליונות תר"מ-תרמ"ג,
וראה גם בגיליון תרנ"א.

דווקא, ואין להם שייכות ללעומת זה שיוכלו לקבל
משם אפילו השפעה גשמית.

- כדי שתהיה אפשרות לבחירה חופשית, יכול
להיות שלפי שעה יקבל החוטא השפעה גשמית
מלעומת-זה, ולא עוד, אלא מפני שהוא הוא
(החוטא) הממשיך להם ההשפעה (שממשיך חיות
בלעומת זה) לכן נוטל חלק בראש (כמבואר באגרת
התשובה⁷⁵), אבל, מצב זה יכול להיות לפי שעה
בלבד, וסוף כל סוף בהכרח שתופסק ההשפעה, כיוון
שבני-ישראל מקבלים השפעתם מצד הקדושה

להיותה "שנאת חנם", הרי הוא מתבייש להודות בכך, ולכן מסתיר את שנאתו ומעמיד פנים כאילו אוהבו כו'

אחת", ומבואר בזה⁷⁶, "ש"טוכה" הוא ענין המקיף,
ומצד המקיף נמצאים כל בני-ישראל באחדות, "בסוכה
אחת", ואינם רוצים שיהיה פירוד ביניהם ח"ו, כשם
שאינם רוצים להיות נפרדים מאלקות ח"ו (כפתגם
כ"ק מו"ח אדמו"ר⁷⁷ בשם רבינו הזקן, שיהודי אינו
רוצה ואינו יכול להיות ח"ו נפרד מאלקות, ומשום
זה אינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד משאר בני-
ישראל).

וכיוון שהמקיף דסוכה הוא מקיף כזה שצריכים
להמשיכו בפנימיות, בשכל והשגה, טעם ודעת,

בלבד, ולולי זאת אינם יכולים לקבל גם השפעה
גשמית.

ודוגמתו בנדון דידן - שבגלל שלא רצה ולכן
שכח לעשות העירוב, נעשה אצלו חסרון (לא רק
בעבודתו הרוחנית בעניין אהבת-ישראל ואחדות-
ישראל, אלא) גם בהשפעה גשמית, שאינו יכול
לאכול ולשתות, ונשאר רעב, כיוון שלא עירוב,
אסור לטלטל המאכל והמשקה מהבית אל החצר
שבו נמצאת הסוכה].

ובסופו של דבר - תופס את עצמו - כשעתיד
הקב"ה לעשות סוכה מעורר של לוי⁷⁸ ולהושיב
בה את כל בני-ישראל השייכים לתורה ומצות, אזי
ימצא את עצמו, ח"ו, מחוץ לסוכה!...

ה. והתיקון לזה - על-ידי הסוכה, שהסוכה עצמה
מערכת⁷⁹.

אמרו חז"ל⁸⁰ "כל ישראל ראויים לישב בסוכה

12 פרק ו.

13 ב"ב ע"ב, א.

14 בהביאור דלקמן חסרים כמה פרטים שנאמרו בהתוועדות
(המור"ל).

15 סוכה כז, ב.

- כמפורש בקרא⁸¹ "למען ידעו דורותיכם וגו'",
וכדרשת חז"ל⁸² (בטעם סוכה היא גבוהה למעלה
מעשרים אמה פסולה) "עד עשרים אמה אדם יודע
כו' למעלה מעשרים אמה אין אדם יודע כו'",
היינו, שקיום המצוה תלוי בהידיעה⁸³ -

נמשכת אחדותם של ישראל שמצד המקיף
("כל ישראל ראויים לישב בסוכה אחת") ופועלת
גם בנוגע לענייני אכילה ושתייה בפועל ממש -
שהסוכה מערבת את כל בני החצר להיות נחשבים
כאנשי בית אחד, ובמילא יכולים לטלטל מהבית

16 ראה סה"מ תשי"א ע' 58. סה"מ מלוקט ח"א ע' רמט
ואילך. ע' שנה. ועוד.

17 אג"ק שלו ח"ד ע' שפד (נעתק ב'היום יום' כה תמוז).
שם ע' תקמו (נעתק ב'היום יום' כא סיון). ועוד.

18 אמרו כז, מג. וראה סה"מ מלוקט שם ע' שנה ואילך.
וש"נ.

19 סוכה ב, א. וש"נ. וראה סה"מ תש"ד ריש ע' 32. תש"ה
ע' 43. ועוד.

20 דלא כבקיודו, שאומרים בו "וכר ליציאת מצרים", או
מצות תפילין, שנאמר בה (בא יג, ט) "והי' לך לאות
על ירך ולזכרון בין עיניך... כי ביד חזקה הוציאך ה'
ממצרים" - רק וזכרון, ולא ידיעה (ראה סה"מ תשי"א ע'
46 הערה 1 - נדפס בתו"מ ח"ב ע' 11).

לסוכה מאכלים ומשקאות גשמיים!

ו. וההוראה מזה בנוגע אלינו:

גם כאשר חסר בעניין העירוב והאחרות, וישנם כאלה שלא הגיעו עדיין לדרגה כזו שינדבו את העצים שלהם בשביל קרבנו של הזולת (כמדובר לעיל²¹ בעניין "קרבן העצים"), מ'האלט נאך ניט דערביי", ועל כל פנים לא נמצאים בדרגה כזו בכל עת ובכל שעה, ותלוי הדבר בשינויי הזמנים - צריך לידע ולזכור שבנוגע ל"סוכה", עניין המקיף, כולם שווים, שיש לכולנו מקיף אחד - המקיף של הרבי ("דעם רבי'נס מקיף")... שמקיף אותנו כמו סוכה שמקיפה את כל מציאות האדם, מהראש ועד הרגלים, וגם הערדליים ("מיט די קאלאָשן")...

- כידוע הפתגם²² אודות גודל מעלת מצות סוכה, שהיא המצוה היחידה שנכנסים בתוכה לא רק עם כל הגוף אלא גם עם הערדליים, אשר, עם היותם לבוש המגן מפני הרפש, נכנסים גם עימם לתוך הסוכה, כך, שמצות סוכה מקיפה את האדם יחד עם הרפש ("מיט די בלאַטע") שנרבק אליו -

וכיוון שיש לנו את המקיף שהרבי נתן לנו, מקיף

(21) בשיחת כ' מנחם אב שם.

(22) ראה ס' אור ישרים (לר' משה חיים קליינמאן), ע, ד - בשם הרה"ק ר' משה מקאברין.

שמאחד את כל המקושרים והחסידים - הרי מקיף זה יפעל סוף כל סוף שכל ישראל ישבו (בפנימיות) בסוכה אחת, להיות לאחדים כאחד, "כאיש אחד חברים"²³.

וזה תהיה הכנה והקדמה לכיטול אריכות הגלות - שתמורת "שנת חנם" שהיא סיבת אריכות הגלות ("אחרונים שלא נתגלה עונם לא נתגלה קיצם", כנ"ל ס"ג), תהיה ההנהגה באופן של אהבה גם כשנדמה לו שזוהי אהבת חנם ולמה תובעים ממנו - טוען הוא - להניח את עצמו ולחשוב אודות טובתו של יהודי שאינו מכירו ומעולם לא ראהו²⁴ ובודאי שלא עשה לו איזו טובה?! זוהי "אהבת חנם", כיוון שלא יהיה לו מזה שום דבר, שכן, "אהבת חנם" זו תבטל את ה"שנת חנם" ההיא (סיבת הגלות), ועל-ידי זה תבוא הגאולה השלימה²⁵.

(מהתוועדות ל' מנחם-אב ה'תשי"א.

תורת מנחם סוף ג, עמ' 257-262, בלתי מוגה)

(23) ס' שופטים כ, יא. וראה חגיגה כו, א. תניא אגה"ק סו"ס כב.

(24) ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' קצא (נתקב"ב"היום יום" ג אדר א). ח"ה ריש ע' פט (נתקב"ב"היום יום" טו כסלו). ועוד.

(25) ראה גם מכתב א' אלול שנה זו (אג"ק ח"ד ריש ע' תמ) -"וכבר מלתי אמורה בהתוועדות כו".

כדי ליטול בסוכה⁴⁸.

כשנותנים את ארבעת המינים לאחר לברך, גם לאחר היום הראשון, נכון לומר בפירוש שהוא "במתנה על-מנת להחזיר", "והוא תועלת לנותן ולמקבל"⁴⁹.

איטר יד נוטל את הלולב בימינו שהוא שמאל-כל-אדם, ואת האתרוג בשמאלו שהוא ימין-כל-אדם⁵⁰. שדרת הלולב צריכה להיות מול פני הנוטל⁵¹.

מהדרים לברך על אתרוג מקלבריה⁵². עומד כשפניו למזרח, נוטל את הלולב ביד ימין ומברך על הלולב, ומתחיל ברכת שהחינו - כשהלולב בימינו והאתרוג בשמאלו. בסיום הברכה - מחברים אותם⁵³.

את הלולב ומיניו מחבר לשליש העליון של האתרוג, אשר אוחזו באלכסון קצת⁵⁴.

הנענועים: לדרום וצפון - לקרן דרומית מזרחית, קרן צפונית מזרחית. למזרח - לאמצע המזרח. למעלה - בהבאה מורידים תחילה מעט "המשכה בעולם", ואחר-כך מביאים אל החוזה. למטה - בהבאה מעלים תחילה מעט "העלאת העולם", ואחר-כך מביאים אל החוזה. למערב (דרך ימין) - שתי פעמים הראשונות לקרן מערבית דרומית, כפעם השלישית - לאמצע מערב⁵⁵. לכאורה הכיוון צ"ל למזרח ומערב העולם, ולא שה"מזרח" הוא תמיד לכיוון ירושלים ככתפילה⁵⁶.

לכל צד - הולכה והובאה שלוש פעמים. בהבאה

(48) לקוטי-שיחות חכ"ב עמ' 125.

(49) ע"פ ספר-המנהגים. ואכן הרבי אמר זאת גם בחול המועד. שו"ע אדמוה"ז סי' תרנ"א סי"ד.

(51) שידור אדמוה"ז. בספר-המנהגים צוין למג"א שם ס"ק ה, שזה קדמת רס"ג, שלטי-הגבורים והשל"ה שהובאו שם. וכ"כ במשנת-חסידים מסכת ימי מצווה וסוכה פ"ד מ"ו, דלא כתולעת-יעקב (ראה כף-החיים שם ס"ק טו).

(52) ספר המנהגים מנהיגי חגי-הסוכות.

ברשימות' (רשימות היומן עמ' קסא. רסג) מספר הרבי שכ"ק אדמו"ר מהור"צ נתן לו (ופעם אחת - בשותפות עם גיסו הרמ"מ) גם אתרוג מארץ ישראל, "וציוני לברך בתחילה על הקאלאברי, ואח"כ לנענע עוד הפעם גם באתרוג של א"י". וראה הרבה פרטים כיו"ב ב'אוצר' עמ' עדר ואילך, אך בספר המנהגים לא נזכר מזה מאומה.

(53) ראה בס' 'ארבעת המינים השלם' עמ' תעד, שכן מנהג הנוהגים ע"פ האר"י בצפת ובטבריה.

צריך להגיע עד החוזה, "מקום שמכים באמירת 'אשמנו'"⁵⁷.

גם ההולכה, כולל ההולכה הראשונה, מתחילה מן החוזה⁵⁸. אחר כל הולכה מנענעים (מכסכים) את הלולב, ואחר-כך עושים את ההובאה⁵⁹.

ראש הלולב יהיה למעלה בכל הנענועים⁶⁰.

במשך כל הנענועים האתרוג מכוסה ביד - חוץ מהנענוע האחרון, שאז מגלהו קצת⁶¹.

שחרית:

אין מניחים תפילין בכל ימי חול-המועד⁶².

באמירת הלל אוחזים את הלולב (ביד ימין), ולנענועים מצרפים אליו גם את האתרוג (ביד שמאל)⁶³.

מנענעים את הלולב ומיניו ארבע פעמים בהלל: ב"הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו", ב"אנא ה' הושיעה-נא", ובכפול ובין שני הנענועים ב"אנא ה' היה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו עושה הפסק כלשהו, כגון הנחת האתרוג, הפרדת הרגליים, סידור הטלית על כתפיו וכדומה⁶⁴]. וב"הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו" הראשון⁶⁵ אשר בסוף ההלל. ואם בירך על הלולב בבית-הכנסת קודם הלל, אינו מנענע ב"אנא ה' הושיעה-נא" אלא פעם אחת⁶⁶.

סדר הנענועים: "הודו" - לדרום (הכיוון המדויק לכל הצדדים - כנ"ל בברכת הלולב), "לה" - אינו

(54) 'אוצר' עמ' רצ.

(55) לקוטי-שיחות ח"ד עמ' 1162. עוד נהג הרבי, שהיה מביאם אל מול החוזה, ואח"כ בתנועה נוספת היה מביאם ומגיעם אל החוזה ממש. בכל משך הנענועים עמד במקום אחד כשפניו למזרח. לא פנה לכיוון הנענועים אלא בהפניית הידיים וחלק הגוף העליון. בכל הנענועים המינים זקופים ובגובה החוזה, מלבד הנענועים למעלה ולמטה, שבהם המינים זקופים ורק הידיים מורמות לגובה הפנים או מושפלות למטה - 'אוצר' שם.

(56) פסקי הסידור אות נה (וצ"ע מ"ט מביא רבינו הזקן את המניח תפילין בחוה"מ בהל' תפילין שבסידורו, נדפס בשו"ע ח"א במהדורה החדשה עמ' תרי"ט). וראה שערי הלכה ומנהג או"ח ח"ב סי' קפ.

(57) 'אוצר' עמ' שיב.

(58) בספר-המנהגים נתפסק בזה הרבי, אבל ע"פ הגהתו ללוח כולל-חב"ד מנענעים ב'הודו' הראשון - שם.

מינוי ל'התקשרות'
אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'
ישירות הביתה באמצעות הדואר
מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)
את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.
כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

ההוספה בשמחה, תזרז את הגאולה

ריקוד בשמחה גדולה שאין למעלה ממנה

חג הסוכות בכללותו קשור עם הגאולה העתידה - כמו שכתוב בהפטרות דיום א' דסוכות אודות הייעודים דלעתיד לבוא: "והיה כל הנוטר מכל הגויים הבאים על ירושלים ועלו מידי שנה בשנה להשתחוות למלך ה' צבאות ולחוג את חג הסוכות". ולהעיר גם מדברי הגמרא שלעתיד לבוא ינסה הקב"ה את אומות העולם במצוות סוכה - "מצווה קלה יש לי וסוכה שמה לכו ועשו אותה כו".

והעיקר - שיהיה כן בפועל ממש, ותיכף ומיד, עוד לפני אמירת ההפטרה (שזמנה ביום, ולאחרי תפילת שחרית וקריאת התורה). בהתחלת הזמן ד"שמחת בית השואבה" - מיד לאחרי תפילת ערבית, כדאיתא בגמרא "כשהיינו שמחים בשמחת בית השואבה לא ראינו שינה בעינינו, כיצד שעה ראשונה וכו' לתפילת מנחה, משם לתמיד של בין הערביים, מכאן ואילך לשמחת בית השואבה".

ולכן, יש להתחיל ב"שמחת בית השואבה" תיכף ומיד, ועוד לפני קידוש וסעודת יום טוב, ואחר כך יפסיקו למשך זמן כדי לקדש על היין, יין המשמח, ולאכול סעודת יום טוב בשמחה, ולאחרי זה ימשיכו ב"שמחת בית השואבה" באופן ש"לא טעמנו טעם שינה".

והמעשה הוא העיקר - שלא יישאר בריבור בלבד, או בספר הנדפס, כי אם "א לעבעדיקער ספר" (על-דרך הפתגם הידוע בנוגע לריקודים דשמחת תורה שהיהודי נעשה הרגלים דהספר-תורה), ריקוד בשמחה גדולה, ועד לגדולה שאין למעלה ממנה - גאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו. וכן תהיה לנו - תיכף ומיד ממש, ובמילא, ממשיכים לחגוג "שמחת בית השואבה" בארצנו הקדושה, בירושלים עיר הקודש, בבית-המקדש השלישי ועד לקודש-הקדושים... וכאמור, תיכף ומיד ממש.

(משיחת ליל א' דחג הסוכות ה'תשמ"ט, התוועדות' תשמ"ט, כ"א, עמ' 106 - בלתי מוגה)

המשך השמחה בטיסה לארץ-הקודש

כאשר שמחת בית-השואבה נערכת על-ידי בני-ישראל בכל מקום שהם, בריבוי מקומות, הרי זה ממנה ומורו עוד יותר את שמחת בית-השואבה רכל בני-ישראל, במקום אחד - בעזרה שכבית-המקדש השלישי. ובפשטות - שמיד לאחרי התחלת הגיגת שמחת בית-השואבה בחוץ-לארץ מקיים הקב"ה את הבטחתו "ואתם תלוקטו לאחד אחד בני-ישראל" (ישעיה כו, יב), ולוקח את כולם "עם ענני שמיא" (דניאל ז, יג) לארצנו הקדושה.

וממשיכים שמחת בית-השואבה במשך הטיסה (פלעינדיק) "עם ענני שמיא" ביחד עם עוד יהודים שפוגשים אותם במהלך הטיסה "עם ענני שמיא", ועל-אחת-כמה-וכמה עם היהודים שפוגשים בארצנו הקדושה.

(משיחות לילות חג הסוכות תנש"א, התוועדות' תנש"א, כ"א, עמ' 122)

שמחת-בית-השואבה נעשית בשנים האחרונות כלילות חול-המועד ככל אתר ואתר בפרסום גדול וברחובה של עיר, בהשתתפות תזמורת וברוב עם⁴². כמורכן נעשית שמחה וכו' לנשים בפני-עצמן. המניחים את הלולב ומיניו במים, מצווה להחליף בחול-המועד מדי פעם את המים, כדי שיישאר הלולב לח והדר⁴³.

מבצע תורה:

מכיוון שחול-המועד אסור במלאכה, וגם אין בו מצוות "חציו לכס" דיום-טוב, ו"לענגו" דשבת, לכן נשאר בו על כל אחד ואחד הציווי המלא של "חייב לעסוק בתורה יומם ולילה ממש" (מלבד זמני התפילה, ומלבד שמחת יום-טוב [ומבצעיו], כמובין). ולכן, מכיוון שהקביעות דשנה זו היא שכל ימי חול-המועד רצופים הם, הרי זו הוראה על תוקף החיוב של לימוד התורה ביתרון מיוחד בימים אלה⁴⁴.

נטילת לולב:

אסור לאכול לפני נטילת לולב⁴⁵. והבריאים אינם **טועמים**, וגם אינם שותים מאומה לפני-כן⁴⁶. משכימים ומקדימים לקיים מצוות לולב, ובפרט לפעם הראשונה⁴⁷.

נטילת לולב בסוכה היא מצווה מן המובחר, ואפילו קודם התפילה מברכים בסוכה⁴⁸. וגם אם יורדים גשמים, מצווה מן המובחר להמתין עד שייפסק הגשם

יום ראשון,

ט"ז בתשרי, א' דחול-המועד³⁷

מוצאי שבת ויום טוב.

ערבית: אתה חוננתנו. יעלה ויבוא.

אם שכח לאומרו - בכל תפילות חול-המועד: אם נזכר קודם שאמר ה' של סיום הברכה - חזור ואומר כסדר. לאחר שאמר ה' - יסיים "למדני חוקיך", ויתחיל 'יעלה ויבוא'. נזכר אחר הברכה קודם מודים - אומר שם, ובסיומו אינו אומר "ותחזינה" אלא ממשיך בברכת "מודים אנחנו לך". אם כבר התחיל 'מודים' - חזור ל'רצה'. אם כבר סיים 'היו רצונך' השני שבסוף התפילה - חזור לראש התפילה, ללא "ה' שפתי תפתח". אם נזכר רק בזמן התפילה הבאה - מתפלל שתיים, והשנייה לתשלומין³⁸.

אין אומרים "ויהי נועם" ו"ואתה קדוש"³⁹.

הבדלה בסוכה. מברכים ברכת "בורא מיני בשמים" וברכת "בורא מאורי האש". כשמבדיל על היין מברך, אחר ברכת "המבדיל", "לישב בסוכה"⁴⁰. "ויתן לך" אומרים בלחש⁴¹.

(37) לבני חו"ל: ערבית דיו"ט, ותודיענו. הדלקת הנרות: לאחר צאת-הכוכבים, ומברכים "שליום טוב" ו"שהחיינו". סדר הקידוש בסוכה, הפעם: יין, קידוש, נר, הבדלה, זמן, לישב בסוכה. לפני תפילת שחרית קורא כל אחד לעצמו את הפטרת היום ("ויקהלו" מלכיס"א ח). בהוצאת ס"ת בשחרית אומרים "ג מדות פ"א, רבש"ע וכו', מוציאים ב' ס"ת וקוראים לה' עולים 'שור או כשב', חצי קדיש כדאמרו, בספר הב' מפטיר כדאמרו, הפטרה "ויקהלו אל המלך שלמה", אשרי, יהללו, מוסף, "ובחמשה עשר", "ומנחתם" (ואין אומרים 'וביום השבת' ו"ישמחו"), נשיאת-כפיים וכו'. מוצאי יו"ט: אתה חוננתנו, יעלה ויבוא, הבדלה בסוכה (כנ"ל), בלי "בשמים" ו"מאורי האש", ואין אומרים "ויתן לך"). שחרית חוה"מ: הקריאה בתורה, וכן קרבנות היום במוסף - כנדפס בסידורים, חצי קדיש לאחרי 'רביעי'. העברת הסדרה 'ברכה' שנים מקרא ואחד תרגום - לכאורה (רק) בשבת שהיא ערב שמחת-תורה. (38) ע"פ לוח כולל-חב"ד.

(39) לוח כולל-חב"ד. הטעם למניעתו כשיש יו"ט בימי החול הוא מפני שאין ששת הימים ראויים למלאכה (שו"ע אדמו"ר ס"י רצה ס"ג), וחוה"מ אינו נחשב "ימי המעשה" - ראה ש"ע"ת סו"ס זה בשם הברכ"י, ולקוטי מהרי"ח ח"ג סדר מוצאי יו"ט (דפוס ראשון, לג ע"ב).

(40) 'רשימות' חוברת ד' עמ' 11. וראה 'אוצר' עמ' שח ועמ' שד.

(41) היום יום בשבת חוה"מ פסח וסוכות. וחבל שנשמט מספר-

המהגים.

(42) ראה 'אוצר' עמ' שכ"ב.

(43) שו"ע ס"י תרנ"ד.

(44) לקוטי-שיחות ח"ו עמ' 266.

(45) שו"ע ס"י תרנ"ב ס"ב.

(46) ראה 'אוצר' עמ' רצג, ובעמ' צ לענין תקיעות. [מפי השמועה, הוראת הרבי שמן הראוי לאכול 'מזונות' אחר נטילת הלולב, כדי שברכת 'לישב בסוכה' תעלה גם על הנטילה שלפניה (אף שגם היא נחשבת 'קביעות' בקל-יחומר משינה וטיול, ראה לקוטי-שיחות כרך כב עמ' 125). וראה מש"כ ע"ז ב'פרדס חב"ד' גיליון 15 עמ' 207 וגיליון 16 עמ' 227.]

(47) סידור אדמו"ר.

חג-הסוכות

ושמחת בחגך

בתפילת שמונה-עשרה של שלושה רגלים אומרים "אתה בחרתנו". ביאור הקשר בין בחירת הקב"ה בישראל לבין יום-טוב: בחירת ה' בישראל מחייבת אותם להיות מופת לאומות תבל; הנהגתו של יהודי צריכה להיות מתאימה למי שנמנה עם העם הנבחר. לכן מציינים בחירה זו ביום-טוב, כי ביום כזה, שכמו כן הוא, "יום טוב" ומבורך, קל יותר לקבל החלטה איתנה להתנהג בהתאם לאחריות האמורה. וכדי שהיהודי לא ייגע למשימה זו כאל דבר קשה ומכביד, אומרת לו התורה 'ושמחת בחגך!' - יש לעשות זאת מתוך שמחה רבה ועצומה.

(לקוטי שיחות, כרך יד, עמ' 433)

"ושמחת בחגך והיית אך שמח"

כיצד אפשר לצוות על אדם לשמוח, והלא השמחה תלויה ברגש הלב, שאין האדם שולט עליו? שאלה דומה לזו נשאלת גם לגבי מצוות אהבת ה', "ואהבת את ה' אלוהיך" - איך אפשר לצוות לאהוב את ה', דבר שהוא תלוי ברגש הלב?! ומשיבים על כך שהציווי הוא להתבונן בדברים המעוררים את האהבה. אף כאן כיוצא בזה: חג-הסוכות (וכן פסח ושבעות) הם זכר ליציאת-מצרים. כל המתבונן בניסי יציאת-מצרים באופן מעמיק עד שהוא "חי" את הגאולה מחדש, מובטח לו כי יבוא לידי שמחה גדולה. ויש להוסיף: שמחה זו היא שמחת הנפש בלבד, שמחה רוחנית. והואיל וגם הגוף צריך לשמוח, בשמחה גשמית, אין די בהתבוננות זו, אלא יש לשמחו בדברים המביאים לו עונג ושמחה - "אין שמחה אלא בכשר ויין".

(משיחת ליל שמחת-תורה תשל"ז)

אושפיזין עילאין

בחג-הסוכות זוכה כל יהודי לארח בסוכתו שבעה אורחים נכבדים: שלושת האבות - אברהם, יצחק ויעקב, משה רבנו, אהרון הכהן, יוסף הצדיק ודוד המלך. אושפיזין קדושים אלה יורדים מגן-עדן הישר אל הסוכה, ובלשון הזוהר: "אושפיזין (אורחים) עילאין שוין מדוריהון עמיה".

בטעם הדבר שהאושפיזין מופיעים דווקא בחג-הסוכות (ולא בחג הפסח או בשבעות), יש לומר: בימי החורף קשה יותר לעבוד את ה' מאשר בימי הקיץ. בחורף אין השמש מאירה כל-כך, ומבואר שהשמש רומזת לשם הוי', המורה על אור וגילוי (כרתיב "כי שמש ומגן הוייה אלקים" - שם הוי' משול לשמש ושם אלוקים למגן העוטף אותה). לכן באים אלינו האושפיזין בחג-הסוכות, כדי לתת לנו כוח ועידוד בעבודת הבורא, למשך ימי החורף שכפתה.

(משיחת חג-הסוכות תשי"ב. תורת מנחם תשי"ב כרך א [ד], עמ' 33)

בשבת אין מקיפין את הבימה⁴⁰, ו"אין אומרים 'הושענות' כלל"⁴¹.

אחר 'הלל' - קדיש תתקבל. שיר-שלייז, לדוד ה' אורי, קדיש יתום.

קריאת התורה. 'אתה הראת'. בפתיחת הארון אין אומרים י"ג מידות ו"ריבוננו-של-עולם", אלא כרגיל: "ברוך שמה... ישועה ורחמים". מוציאים שני ספרי-תורה, את הראשון מוליך הש"ץ, וקוראים בספר הראשון לשבעה עולים (ויקרא כב) "שור או כשב", מניחים ספר שני על הבימה ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. קוראים למפטיר בספר השני (במדבר כט) "ובחמישה-עשר יום". הגבהה וגלילה. הפטרה דיום א' דסוכות (זכריה יד) "הנה יום בא לה'", ומזכירים בברכה אחרונה שבת ויום-טוב. יקום פורקן, מי שבירך, אשרי. הש"ץ נוטל את ספר-התורה השני ואומר 'יהללו'. חצי קדיש. מוסף של יום-טוב, בהזכרת שבת.

נשיאת כפיים: לאחר קריאת 'כוהנים'⁴², הכול מכסים את פניהם בטלית, וגם את הילדים (והבחורים) מכניסים תחת הטלית⁴³. גם ידי הכוהנים מכוסות בטלית⁴⁴.

הכוהנים מפנים את פניהם לשמאלם, לימינם ולאמצע, בכל אחת מהמילים: 'יברך', 'וישמרך', 'אליך', 'ויחונך', 'אליך', 'לך', 'שלום'⁴⁵. כשאומרים תיבת 'יברך' - המתברך ראשו באמצע. ה' - מיסב ראשו לימינו. וישמרך - באמצע. יאר - לשמאלו. ה' - באמצע. פניו - לימינו. אליך - באמצע. ויחונך - לשמאלו. ישא - באמצע. ה' - לימינו. פניו - באמצע. אליך - לשמאלו. וישם - באמצע. לך - לימינו. שלום - באמצע⁴⁶.

אין הקהל אומרים "ברוך הוא וברוך שמו" כשמזכירים הכוהנים את השם, ולא "כן יהי רצון"

(25) סידור אדמו"ר.

(26) הנהגת הרב, כפר-חב"ד, גיליון 618, בשם קונטרס 'מלך בינפיל'. בלוח תג השבועות פורטו דיני ומנהגי נשיאת-כפיים.

(27) לקוטי-דיבורים ח"א עמ' 58. 'היום יום', טו בתשרי. 'צניצת הלכה למעשה' פי"ב סכי"ז-כח ושי"ג.

(28) כדעה הראשונה בשו"ע אדמו"ר סי' קכח סל"ו.

(29) שם סעיף נח.

(30) 'היום יום' ז' בסיון (ועיי"ש טו תשרי בסופו), 'רשימות' חוברת קיד עמ' 26.

וכדומה³¹.

הש"ץ והכוהנים מנגנים בניגון המיוחד של ברכת כוהנים³². אין מנגנים בשם ה'.

כשהכוהנים נושאים כפיהם במוסף של יום-טוב אומר הקהל 'ריבוננו של עולם...' - בשעה שהכוהנים מנגנים דווקא, אבל כשהכוהנים אומרים את התיבות, צריך לשמוע. כשמנגנים הכוהנים לפני התיבה "וישם", אומר הקהל 'ריבוננו של עולם... הצדיק'. כשמנגנים לפני תיבת "לך" - "ואם... אלישע". כשמנגנים לפני תיבת "שלום" - "וכשם... לטובה". וכשהכוהנים אומרים תיבת "שלום", מסיים הציבור "ותשמרני ותחנני ותרצני"³³.

"אדיר במרום... " אומרים אחר עניית אמן, כשעדיין הטלית על הפנים³⁴.

הכוהנים נשארים על הדוכן עד אחר סיום 'קדיש תתקבל', וכך נהגו אצל הרבי. במקום שיורדים הכוהנים לפני-כן, יש להימנע מלומר להם אז 'ישר-כוח'³⁴.

קידוש: "מזמור לדוד", "אתקיננו", "ושמרנו", "אם תשיב", "דא היא סעודתא", "זכור", "על כן" - בלחש. ורק ["אתקיננו" דיום-טוב], "אלה מועדי", וברכות "בורא פרי הגפן" ו"לישב בסוכה" אומרים בקול³⁵. המסובים מברכים "לישב בסוכה" אחרי ברכת "המוציא"³⁴.

מנחה: וידבר וקטורת. אשרי, ובא לציון. חצי קדיש. ואני תפילתי. מוציאים ספר-תורה וקוראים בפרשת 'ברכה'. שמונה-עשרה של יום-טוב [בו'השיאנו' - אומרים כנרפס בעבר "שבת"³⁶ (ומועדי) קדשך]. אין אומרים 'צדקתך'.

(31) ספר-המנהגים עמ' 42.

(32) שנסדר ע"י 'המקהלה' של חסידי אדמו"ר האמצעי, ספר הניגונים ניגון כז.

(33) 'היום יום', ספר-המנהגים ורשימות' שם.

(34) ולברכם רק בהושטת-יד. ראה משנה-ברורה סי' קכח ס"ק ס. הרבי היה מברך כל כוהן 'ישר-כוח, כוהן', והכוהנים נוהגים לענות 'ברוכים תהיו!'.
(35) ע"פ ספר-המנהגים עמ' 57 הערה 8. וראה הנסמן לעיל בקידוש הלילה.

(36) כן נהוג ללא ספק. וכך מסר הרה"ח ר"ל של גורנו. והאמור

בספר-המנהגים עמ' 64 סוף הערה 39, כנראה נפלה בו איזו טה"ד.

משם שואבין רוח־הקודש

למה נקרא שמה בית־השואבה? שמשם שואבין רוח הקודש... יונה בן אמיתי מעולי רגלים היה, ונכנס לשמחת בית־השואבה ושרתה עליו רוח־הקודש (ירושלמי פ"ה ה"א)

מבואר בזוהר הקדוש, שהנשמה, כשהיא יורדת למטה, נקראת "יונה", על שם הכתוב "ולא תנונו איש את עמיתו". כלומר: יש להיזהר שבמשך שהיית הנפש בגוף לא תונה בידי הגוף. ואדרבה – על הנפש "להונות" את הגוף ואת גשמיות העולם ולעשות מהם דירה ראויה לה' יתברך. זהו הטעם שרז"ל הזכירו במיוחד את יונה הנביא בהקשר זה של שמחת בית־השואבה. כי ניסוך המים מסמל את התעלות הגשמיות; עלייתם של הדברים התחתונים למעלה. משמחת בית־השואבה שואבים אנו את הכוח 'להונות' את גשמיות העולם ולהעלותה, עד שהגשמיות עצמה תהיה דירה לקב"ה.

(לקוטי שיחות, כרך ב, עמ' 424, משיחת שמחת בית־השואבה תשט"ז)

אור בית־השואבה

ולא היה חצר בירושלים שאינה מאירה מאור בית־השואבה... תנא: אשה היתה בוררת חיטים לאור של בית־השואבה (סוכה נא,א,ג,א)

המשנה מספרת שהיו אלו "פרחי כהונה" (בחורים, רש"י) שהדליקו את המנורות שהאירו את ירושלים. כתב הרמב"ם: "כל איש שנרבה רוחו לעמוד לפני ה' לשרתו" הוא בבחינת "כהן". וההוראה מדבריו בהקשר הזה – כל מי ש"נרבה רוחו אותו" יש לו להאיר את בתי ישראל באור התורה והמצווה, ועד אשר גם ענייניהם הארציים של ישראל יהיו מוארים באור התורה – "אשה היתה בוררת חיטים לאור של בית־השואבה". וחובה מיוחדת מוטלת על שכמם של הצעירים, "פרחי כהונה".

(לקוטי שיחות כרך ד, עמ' 1365)

לא טעמנו טעם שינה

כשהיינו שמחים שמחת בית־השואבה לא ראינו שינה בעינינו... איני, והאמר ר' יוחנן שבועה שלא אישן שלושה ימים מלקין אותן וישן לאלתר? אלא הכי קאמרו: לא טעמנו טעם שינה, דהוה מנמנמי אכתפא דהדדי (סוכה נג,א)

יתרון האדם – שהוא יצור שכלי – על הבהמה, מתבטא גם בצירוף הגוף. באדם – הראש גבוה מהגוף לאות שהשכל שולט על הגוף. לעומת זאת, בבעלי־חיים הראש והגוף באותה גובה, ואין הגוף נתון לשליטת השכל. יתר על כן, בבעלי־חיים ה"שכל" הוא אמצעי בלבד למילוי צורכי הגוף. ואולם גם אצל האדם, בזמן השינה, לא ניכרת מעלת השכל על הגוף, שכן אז ראשו ורגליו בגובה אחד. נמצא כי בשינה משתווה האדם, לכאורה, לבהמה. שינה כזו לא היתה אפשרית בעת שמחת בית־השואבה. איוו שינה היתה אפשרית? רק שינה כזו שבה הראש נשאר למעלה מהגוף – "מנמנמי אכתפא דהרדי", היינו שגם בעת השינה היה ניכר ונגיש שזוהי שנתו של אדם בעל־שכל.

(משיחת שמחת בית־השואבה תשי"ד. תורת מנחם תשי"ד כרך א [1], עמ' 69)

בסוכה, ללא פקפוק, וגם מתוועדים¹⁹. וכן נהג הרבי. מברכים 'לישב בסוכה' רק על לחם או מיני מזונות יותר מכביצה²⁰ (כביצה: 54 סמ"ק). ומברכים תחילה 'המוציא' או 'מזונות' ואחר־כך, לפני שטועמים, מברכים 'לישב בסוכה'²¹.

המהדרים – גם מים אינם שותים מחוץ לסוכה. אין מנהגו לישון בסוכה²². בשולחן־ערוך רבינו הזקן²³ נפסק, שהנכנס לסוכה חברו ל"שינה וטיל", מברך 'לישב בסוכה'. והנכנסים לביקור קצרו ומסתפקים אם זו קביעות, משתדלים לכבדם במיני מזונות יותר מכביצה.

אין מנשקים את הסוכה בכניסה או ביציאה²⁴. שחרית: אין נטילת לולב בשבת. שמונה־עשרה של יום־טוב, בהזכרת שבת. אחר חזרת הש"ץ אומרים הלל שלם. לכל הדעות מברכים עליו בתחילה ובסוף, וגם ביחיד (וכן גם בימי חול־המועד ושמחת־תורה).

כופלים "הודו לה'" אחר כל אחד מהשלושה פסוקים: "יאמר נא... כי לעולם חסדו", וגם ביחיד. דהיינו: הש"ץ מקריא: "הודו... והציבור²⁴ עונה בקול: "הודו", ואומרים בנחת "יאמר נא ישראל..."; הש"ץ מקריא: "יאמר נא ישראל..."; והציבור עונה בקול (והש"ץ עמו בנחת): "הודו..."; ואומרים בנחת "יאמרו נא בית אהרן..."; הש"ץ מקריא: "יאמרו נא בית אהרן..."; והציבור עונה בקול (והש"ץ עמו בנחת): "הודו..."; ואומרים בנחת "יאמרו נא יראי ה'..."; הש"ץ מקריא: "יאמרו נא יראי ה'..."; והציבור עונה בקול (והש"ץ עמו בנחת): "הודו...".

"אשר בחר בנו", "לישב בסוכה", ו"שהחיינו"¹⁰. קודם שהיה כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו מברך 'לישב בסוכה', היה מביט בסכך¹¹.

מי שבירך 'שהחיינו' בשעת הדלקת הנרות – לא יברכנה עתה. ברכת 'שהחיינו' בקידוש שבסוכה, עולה גם על עשייתה ועל מצוות הישיבה בה¹², ולכאורה יש לכוון על כך בשעת הברכה, הן המקדש והן השומעים. איש שבירך (בטעות) 'שהחיינו' בהדלקת הנרות, אם הדליקן חוץ לסוכה, יכוון לצאת כעת, או יברך בעצמו שוב ברכה זו בקידוש.

ביום־טוב דחה־הסוכות טובלים פרוסת המוציא ברבש, אבל על השולחן שמים גם מלח¹³. המסובים מברכים "לישב בסוכה" אחרי ברכת 'המוציא' (וכן ביום)¹⁴.

אף־על־פי שגשים פטורות מן הסוכה, בכל־זאת אינן נמנעות מלאכול בה ולברך 'לישב בסוכה'¹⁵.

מדינא, בלילה הראשון של חג־הסוכות חייבים (האנשים) לאכול כזית פת בסוכה. ואפילו ירד גשם, מקדשים בסוכה ומברכים 'לישב בסוכה' ו'שהחיינו', אוכלים כזית וגומרים את הסעודה בבית¹⁶ (ובשעת ברכת 'המוציא' יש לכוון לגמור הסעודה בבית¹⁷). ואם פסק הגשם אחר־כך, יש לשוב לאכול בסוכה כזית פת (מבלי לברך שנית 'לישב בסוכה') ולברך ברכת־המזון בסוכה. אם כשיורד גשם נראה שהוא ייפסק אחרי שעה או שעתיים, צריך להמתין¹⁸.

אמנם מנהגנו שלא לצאת מהסוכה באמצע הסעודה גם כשיורד גשם, וגם במשך שאר ימי החג. במצב כזה נכנסים לסוכה, מקדשים ואוכלים בה ומברכים 'לישב בסוכה'.

10) ע"פ ספר־המנהגים, עמ' 56 והגש"פ של הרבי.

11) 'אוצר' ס"ע רצט. וי"א שעשה זאת בסיום הברכה, לפני התיבות 'לישב בסוכה' (התקשרות) גיליון תקל"ז עמ' 14.

12) שו"ע אדמוה"א סי' תרמ"א ס"א. וראה שלחן המלך שם.

13) ראה שו"ע אדמוה"א סי' קסז ס"ח, וכף החיים סי' תקפ"ג ס"ק ד.

14) כדן השו"ע (אדמוה"א סי' תרמ"ג ס"גד), כיוון שאין הם אומרים קידוש היום, ואף אינם שותים יין כשיעור קביעות סעודה.

15) שו"ע אדמוה"א סי' תרמ"ב ס"ב. 'אוצר' עמ' ש.

16) שו"ע אדמוה"א סי' תרל"ט ס"ז־יח.

17) שו"ע אדמוה"א סי' קעח ס"א.

18) עיין בנו"כ השו"ע סי' תרל"ט ס"ה.

19) 'אוצר' עמ' שב, עיי"ש.

20) שו"ע אדמוה"א סי' תרל"ט ס"א.

21) שם סי' תרמ"ג ס"ד.

22) הביאור בהוה בלקוטי שיחות חכ"ט עמ' 211, ובלה"ק 'שערי הלכה ומנהג' א"ח ח"ב סי' רסה, וש"נ. 'התועודיות' תש"נ ח"ד עמ' 325. וראה 'אוצר' עמ' שא (עיקר הטעם משום 'מצטער', ובפרט אם נפחת יחס הקדושה לסוכה עקב השינה).

23) סי' תרל"ט ס"ז.

24) **ולא הש"ץ**, כמ"ש בהגש"פ של הרבי וכן משמע ב'היום יום' ל' בתשרי, ודלא כנדפס בספר־המנהגים עמ' 41 ומשם ב'אוצר', בגיליונות 'התקשרות' בעבר וכו' – קובץ 'הערות וביאורים' – אהלי תורה' גיליון תתי"ט עמ' 73.

חג הסוכות

מעלת הפשיטות

מבואר בחסידות שעריבה רומזת לאיש פשוט, המקיים מצוות באמונה פשוטה. ויש לומר, שזה עומק כוונת רז"ל שאמר שהעריבה רומזת למי שאין בידו לא תורה ולא מצוות. כלומר, גם בו יש תורה ומצוות, אלא שחסרה אצלו מעלת השכל (תורה) ומעלת המידות (מצוות); עבודתו היא מתוך אמונה פשוטה בלבד. מובן אס-כן, שבעריבה יש מעלה לגבי שאר הסוגים, כידוע שהפשיטות של איש פשוט חד היא עם פשיטות העצמות.

(לקוטי שיחות כרך כט, עמ' 223)

אותי אתם לוקחים

איתא במדרש: "פרי עץ הדר, זה הקב"ה... כפות תמרים, זה הקב"ה... וענף עץ אבות, זה הקב"ה... וערבי נחל, זה הקב"ה". ויש לפרש, שכל מצווה מחברת את האדם המקיימה עם הקב"ה, מצווה המצוה (מצווה לשון צוותא וחיבור). ולכן "פרי עץ הדר - זה הקב"ה", וכן שאר המינים.

(שיחת חגי הסוכות תשל"א)

לקיחה תמה

ביום הראשון של החג, שבו חיוב נטילת ארבעת המינים הוא מן התורה, עליהם להיות שלמים, ו'חסר' פוסל אותם. היינו שלא חל על כך הכלל 'רובו ככולו'. ללמדך: לא דיי שרוב העם כשרים, אלא כל עוד אפילו יהודי אחד נשאר ב'חוק', יש פגם וחסרון בעם כולו, שכן כל ישראל הם קומה אחת.

(שיחת שמחת בית השואבה תשי"א. תורת מנחם כרך יח, עמ' 52)

לב אחד לאביו שבשמים

לולב - לו לב. יהודי צריך שיהיה לו לב אחד לקב"ה בלבד. כמו שנאמר: "צור לבבי", הקב"ה הוא פנימיות נקודת לבבי, כביכול, ואין לי לב אחר.

(לקוטי תורה דרושים לראש השנה נג, ד)

חיבת הקודש

בשנת תרע"ט, בעת מלחמת העולם הראשונה, לא היו אתרוגים ברוסיה. רק לרבי הרש"ב, שגר אז ברוסטוב, היה אתרוג. חסיד אחד הגיע מקרמנטשוג, בחול המועד, כדי לברך על האתרוג. לאחר שקיים את המצווה, אמר בשמחה ובסיפוק: אה! תודה לא-ל! אמר לו הרבי: ייתן ה' שהשמחה של מצווה תאיר בכל השנה.

(מפי השמועה)

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש, חג הסוכות

ט"ו בתשרי

ערב שבת קודש:

כדאי ונכון שיתחילו הבנות להדליק בפעם הראשונה ביום טוב, שאז יברכו 'שהחיינו' גם על התחלת קיום מצוות הדלקת נר שבת ויום טוב¹. הדלקת נרות בזמנה (לא יאוחר מזמן הרשום בלוחות).

אם אפשר, מדליקים את הנרות בסוכה², ולפחות במקום שיראו אותו בעת הקידוש³. מברכים: 'להדליק נר של שבת ושל יום טוב, ושהחיינו'.

מנחה. אומרים 'הודו' ו'פתח אליהו' - כככל ערב-שבת קודש⁴.

ליל שבת קודש:

קבלת שבת. מתחילים "מזמור לדוד", וממשיכים כככל שבת⁵.

כפיט "לכה דודי" אומרים "גם בשמחה ובצהלה" ואין אומרים "ברינה"⁶. הסדר בתפילת ערבית: כגוונא, חצי קדיש, ברכו, ערבית של יום טוב, בהזכרת שבת. ויכולו,

ברכת מעין שבע, קדיש שלם. מזמור לדוד, חצי קדיש, ברכו. עלינו, קדיש יתום.

שמחת החג, וגם שמחת בית השואבה, מתחילות מליל ראשון של חג הסוכות. נוהגים לשיר, למחוא כף ולרקוד (לא רק בחול המועד, אלא גם ביום טוב (ואפילו אם חל בשבת))⁷.

מצוות שמחת יום טוב, לשתות בכל אחד מימי החג רביעית יין⁸. אך אפשר לצאת ידי חובה בשתיית הרביעית מכוס הקידוש (כשמכוונים לצאת בזה. ואפשר גם בלילה)⁹.

פעמים רבות דיבר כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו על המבצע לבקר בבתי-כנסת (ולנסוע בחול המועד לערי-השרה) כדי לשמח בשמחת בית השואבה ושמחת החג בכלל¹⁰. החל משנת תשמ"א היתה ההוראה לערוך שמחה זו בחול המועד "ברחובה של עיר", וברוב עם הדרת מלך.

סדר הקידוש:

אומרים בלחש: "שלום עליכם", "אשת חיל", "מזמור לדוד", "דא היא סעודתא", "אתקיננו" דשבת, ואחר-כך אומרים בקול: "אתקיננו" (דיום טוב) "יום השישי. ויכולו", "בורא פרי הגפן",

6 שם, מנהגי חג הסוכות.

7 שו"ע אדמו"ר סי' תקכ"ט ס"ז (לשתות יין). תו"א מגילת אסתר צט,ג (רביעית).

8 שיחות קודש תשל"א ח"ב עמ' 87, תוד"ה ידי יין פסחים קח,ב. אמנם, מלבד זאת צריך גם "לקבוע סעודתו [כל הסעודות] על היין" כמ"ש בשו"ע רבינו שם. אבל בזה לא נאמר שיעור. וראה 'התקשרות' גיליון תקל"ט.

9 נסמנו ב'אוצר' עמ' שכו.

1 סה"ש תש"נ ח"ב עמ' 481. 'שערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א עמ' רסא.

2 לוח כולל-חב"ד, ממטה אפרים סי' תרכ"ה סל"ג. משנ"ב סי' תרל"ט ס"ק ח.

3 ראה לקוטי שיחות חכ"ב עמ' 283, וש"נ.

4 לוח כולל-חב"ד, ער"ה.

5 ספר המנהגים עמ' 26.